

परिशिष्टे

परिशिष्टे

१. बार्शी तालुक्यातील कनिष्ठ महाविद्यालयांच्या नावाची यादी
२. प्राचार्यांची प्रश्नावली
३. कनिष्ठ महाविद्यालयातील प्रतिसादक प्राचार्यांची नावाची यादी
४. प्राध्यापकांसाठी प्रश्नावली
५. प्राध्यापकांच्या नावाची यादी
६. मुलींसाठी मुलाखत सूची
७. मुलाखत घेतलेल्या (मुलींची) विद्यार्थिनींची नावे
८. संदर्भ ग्रंथ सूची

परिशिष्ट पहिले

बार्षी तालुक्यातील कनिष्ठ महाविद्यालयांच्या नावांची यादी

अ.क्र.	कनिष्ठ महाविद्यालयाचे नांव
१	मित्र विद्यालय, मळेगांव.
२	विद्या साधना ज्यु कॉलेज, वैराग.
३	विद्या मंदीर कन्या कनिष्ठ महाविद्यालय, वैराग.
४	शेळगाव हायस्कूल व ज्यु कॉलेज, शेळगांव.
५	विद्या मंदीर ज्यु. कॉलेज, वैराग.
६	मल्टिपर्पज आ. न्यु. इं. माध्य. व उच्च माध्यमिक स्कूल गौडगांव
७	सर्वोदय विद्यामंदीर कनिष्ठ महाविद्यालय, पांगरी.
८	कर्मवीर माध्य. व उच्च माध्यमिक विद्यालय, चारे.
९	अॅड. दिलीपराव सोपल विद्यालय व कनिष्ठ महाविद्यालय, सुर्डी.
१०	श्री शिवाजी महाविद्यालय, बार्षी.
११	बी.पी. सुलाखे कॉमर्स कॉलेज, बार्षी.
१२	महाराष्ट्र विद्यालय, बार्षी.
१३	भाऊसाहेब झाडबुके महाविद्यालय, बार्षी.
१४	अभिनव विद्यालय व ज्यु कॉलेज, बार्षी.
१५	अँग्लो उर्दू ज्युनिअर कॉलेज, बार्षी

प्रतिसादकास विनंती पत्र

कु. माने डी.एस.
एम.एस्सी.एम.एड.,
धारसी जीवन कॉलनी,
सोलापूर रोड, बार्शी,
ता. बार्शी जि - सोलापूर.

मा. प्राचार्य

महोदय,

मी, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर अंतर्गत एम.फिल (शिक्षणशास्त्र) पदवी करीता "उच्च माध्यमिक स्तरावरील मुलींचे शिक्षण - एक चिकीत्सक अभ्यास" या विषयावर संशोधन करीत आहे. उच्च माध्यमिक स्तरावर मुलींच्या शिक्षणा विषयीची माहिती मिळविण्यासाठी आपणाकडे सोबतची प्रश्नावली पाठवित आहे.

कृपया प्रश्नावलीतील माहिती भरून दहा दिवसात सोबतच्या लिफाफ्यात पाठवावी. आपण केलेल्या सहकार्यावरच माझे संशोधन कार्य अवलंबून आहे. तरी आपण सहकार्य करावे ही नम्र विनंती आहे.

आपण भरून पाठविलेली माहिती पूर्णतः गुप्त राखली जाईल व या माहितीचा उपयोग केवळ संशोधनासाठीच केला जाईल.

आपल्या सहकार्याबद्दल मनःपूर्वक धन्यवाद.

कळावे,

आपली विश्वासू

ठिकाण - बार्शी

दिनांक -

(कु. माने डी.एस.)

मार्गदर्शक

प्रा.डॉ.आर. एन. इंगोले,

एम.ए.एम.एड. पी.एच.डी.

प्रपाठक,

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय,

बार्शी जि - सोलापूर.

प्राचार्यासाठी प्रश्नावली

संशोधन विषय

“ उच्च माध्यमिक स्तरावरील मुलींचे शिक्षण - एक चिकीत्सक अभ्यास ”

संशोधनाची उद्दिष्ट्ये

१. बार्शी तालुक्यातील उच्च माध्यमिक स्तरावरील मुलींच्या समस्या - उपस्थिती विषयी, आर्थिक बाबीतील, सामाजिक व समायोजन विषयी जाणून घेणे.
२. पालकांचा मुलींच्या शिक्षणाविषयीचा दृष्टीकोन समजावून घेणे.
३. त्यांच्या समस्यावरील उपायांचा शोध घेणे.

प्रश्नावली भरण्यासंबंधी सूचना

१. कांही प्रश्नांच्या उत्तराचे पर्याय दिले आहेत. आपण सहमत असलेल्या उत्तरापुढे (✓) खुण करावी.
२. कांही प्रश्न होय / नाही स्वरूपाचे आहेत तेथे आप~~धा~~स नको असलेला शब्द खोडावा.
३. ज्या प्रश्नांची कारणे विचारली आहेत तेथे ती कारणे लिहावीत.
४. कृपया मोकळ्या सोडलेल्या जागी माहिती द्यावी तथापि जागा अपुरी पडल्यास प्रश्नावलीच्या शेवटी जोडलेल्या कागदावर प्रश्न क्रमांक व उप प्रश्न क्रमांक लिहून तेथे माहिती द्यावी.

प्राचार्याची वैयक्तिक माहिती

१. प्राचार्याचे संपूर्ण नाव :-
२. कनिष्ठ महाविद्यालयाचे नाव :-
३. शैक्षणिक अर्हता :-
४. अनुभव वर्षे :-

महाविद्यालयाची माहिती

१. आपले कनिष्ठ महाविद्यालय वरिष्ठ महाविद्यालयाला जोडले आहे की माध्यमिक विद्यालयास जोडले आहे.

२. वरिष्ठ महाविद्यालयास जोडले असल्यास त्याचे फायदे व तोटे कोणते? फायदे खुण तोटे खुण

- अ) ग्रंथालय समृद्ध असते ( ) अ) शिस्तीचा अभाव असतो ( )
 ब) प्रयोगशाळा सुसज्ज असते ( ) ब) वैयक्तिक लक्ष देता येत नाही ( )
 क) वरिष्ठ महाविद्यालयाच्या ( ) क) विद्यार्थ्यांवर, शिक्षकांवर ( )
 प्राध्यापकांचे मार्गदर्शन मिळते नियंत्रण ठेवणे अवघड जाते.
 ड) इमातर मोठी असते ( ) ड) इतर ( )
 इ) आर्थिक समस्या कमी असतात ( )
 ई) इतर ( )

३. माध्यमिक विद्यालयांना जोडलेले असल्यास फायदे व तोटे कोणते? फायदे खुण तोटे खुण

- अ) विद्यार्थी संख्या कमी असल्यास ( ) अ) कनिष्ठ महाविद्यालयाचा ( )
 शिस्त राखण्यास मदत होत. कार्यभार कमी पडल्यास
 शिक्षकांना माध्यमिक
 शाळेचे तास घ्यावे लागतात.
 ब) कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या ( ) ब) माध्यमिक शिक्षकांपेक्षा कनिष्ठ ( )
 शिक्षकांचा माध्यमिक शाळेत महाविद्यालयाचे शिक्षक स्वतःला
 अध्यापनाचे फायदा घेता येतो. वरिष्ठ समजत असल्याने त्यांचा
 माध्यमिक शिक्षकांशी सुसंवाद
 राहात नाही.
 क) इतर ( ) क) माध्यमिक शाळेचे अंदाजपत्रक ( )
 कमी पेशाचे असल्याने कनिष्ठ
 महाविद्यालयास पुरसे ग्रंथालय,
 इमारत, क्रिडागण, प्रयोगशाळा

यांची उपलब्धता होत नाही.

ड) माध्यमिक शाळेच प्राचार्य ( )

कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या
शिक्षकांपेक्षा कमी शैक्षणिक
पात्रतेचे असू शकतात त्यामुळे
ते शिक्षकांवर वचक ठेऊ
शकत नाहीत. त्यांना प्रसंगी
मार्गदर्शन करू शकत नाहीत.

इ) माध्यमिक शाळांच्या सत्राप्रमाणे ( )

कनिष्ठ महाविद्यालयाचे सत्र ठेवावे
लागते त्यामुळे वरिष्ठ
महाविद्यालयाप्रमाणे सुट्टीचे फायदे
मिळत नाहीत.

ई) तासिका कमी कालावधीची ( )

असल्याने अभ्याक्रम सुसंगतपणे
पूर्ण करता येत नाही.

फ) इतर ( )

४. महाविद्यालयात खालीलपैकी कोणत्या शाखा आहेत त्याठिकाणी (✓) खुण करावी.
१. केवळ विज्ञान ( )
२. केवळ कला ( )
३. केवळ वाणिज्य ( )
४. विज्ञान व कला ( )
५. कला व वाणिज्य ( )
६. कला, विज्ञान व वाणिज्य ( )
५. कनिष्ठ महाविद्यालय माध्यमिक शाळेला जोडलेले असल्यास होय / नाही प्राध्यापकांना माध्यमिक शाळेचे कांही तास घ्यावे लागतात काय?
५. माध्यमिक विद्यालयातील तासिका कमी कालावधीची असते त्याचा कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या अध्यापनावर कोणता परिणाम होता?

- अ. अभ्यासक्रम पूर्ण करणे अवघड जाते. ( )
- ब. अभ्यासक्रमाची साखळी सुसंगत ठेवणे अवघड जाते ( )
- क. इतर ( )
७. कनिष्ठ महाविद्यालया अनुदानित आहे काय? होय / नाही
८. मुलींची संख्या प्रत्येक तुकडीत किती आहे?
९. अपेक्षेपेक्षा मुलींची प्रवेश संख्या कमी आहे की जास्त.
१०. विद्यार्थिनींची संख्या कमी असल्यास कारणे कोणती?
- अ. पालकांचा मुलींच्या शिक्षणाविषयीचा नकारात्मक दृष्टीकोन ( )
- ब. मुलींची शिक्षणाविषयी अनास्था. ( )
- क. अल्पवयीन मुलींचे विवाह करण्याची पालकांची वृत्ती ( )
- ड. कनिष्ठ महाविद्यालय दूर असल्याने मुलींना तेथे पाठविणे अशक्य होते. ( )
- इ. परगावी मुलींना पाठविणे असुरक्षित वाटते. ( )
- ई. इतर. ( )
११. मुलींची उपस्थिती समाधान कारक आहे का? होय / नाही
१२. उपस्थिती समाधानकारक नसल्यास कोणती कारणे असावीत.
१३. मुलींची संख्या समाधानकारक असल्यास कोणती कारणे असावीत.
- अ. पालकांचा मुलींच्या शिक्षणाविषयीचा सकारात्मक दृष्टीकोन ( )
- ब. मुलींची वाढती गुणवत्ता ( )
- क. मुलींचा स्वतःच्या भविष्याकडे पाहण्याचा सकारात्मक दृष्टीकोन ( )
- ड. समाजाचा व्यापक दृष्टीकोन ( )

भौतिक सुविधा विषयक

१४. मुलींच्या तुकड्या वेगळ्या आहेत का? होय / नाही
१५. मुलींसाठी स्वतंत्र खोलीची सोय आहे का? होय / नाही
१६. नसल्यास त्यांची तासिका नसलेल्या वेळेत बसण्याची व्यवस्था कशी करता
१७. मुलींसाठी स्वच्छतागृहाची व्यवस्था आहे का? होय / नाही
१८. नसल्यास व्यवस्था कशी केली जाते?
१९. अभ्यासिकेची ग्रंथालयात सोय आहे का? होय / नाही
२०. अभ्यासिका नसल्यास ही सोय कशी करता येईल?
२१. पिण्याच्या पाण्याची सोय कशी केली आहे?
२२. मुलींसाठी कॉलेजमध्ये सायकल ठेवण्याची व्यवस्था कशी केली आहे?

सामाजिक दृष्टीकोनाविषयी

२३. मुलींचे पालक त्यांच्या शिक्षणाविषयी आस्थेवाईक चौकशी होय / नाही करतात का?
२४. पालकांचा दृष्टीकोन मुलींच्या शिक्षणाविषयी सकारात्मक आहे की नकारात्मक ?
२५. मुलींना महाविद्यालयात येता जाताना समाजातील होय / नाही कांही तत्सम मुलांकडून त्रास होतो का?
२६. होत असल्यास त्याचा बंदोबस्त कसा केला जातो?
२७. मुलींच्या कोणत्या सामाजिक समस्या आहेत?

२८. त्या दूर करण्यासाठी महाविद्यालय कोणते प्रयत्न करते?

आर्थिक समस्यांविषयी

२९. मुलींच्या अनुपस्थितीसा आर्थिक स्थिती कारण ठरते का? होय / नाही
३०. ठरत असल्यास कोणते उपया योजले जावू शकतात?
३१. मुलींसाठी पुस्तक खरेदी वगैरेसाठी कांही खास आर्थिक होय / नाही मदत दिली जाते का ?
३२. मुलींसाठी आरोग्य शिबीरे किंवा स्त्री रोग तज्ञांच्या होय / नाही भेटी आयोजित केल्या जातात का?
३३. मुलींच्या येण्याजाण्यासाठी कांही खास सुविधा आहे का? होय / नाही
३४. मुलींना वस्तुरूप सहाय्य दिले जाते का?

समायोजन विषयक

३५. मुलींना भावी काळात उपयोगी होईल असे कोणते अभ्यासक्रम चालविले जातात?
३६. मुलींच्या सर्जनशीलतेला पोषक अभ्यासक्रम आहे का? होय / नाही
३७. गृहोपयोगी साधने व कला यांची जादा तासिका घेतली होय / नाही जाते का?
३८. सांस्कृतिक कार्यक्रमात कोणते उपक्रम राबविले जातात?
३९. सांस्कृतिक कार्यक्रमात मुली किती प्रमाणात भाग घेतात?
- अ. जास्त प्रमाणात ( )
- ब. काही प्रमाणात ( )
- क. कमी प्रमाणात ( )
- ड. कमी अधिक प्रमाणात ( )

४०. मुलींच्या सर्जनशीलतेला पोषक अभ्यासक्रम आहेत का? होय / नाही
४१. नसल्यास आपण कोणते उपाय सुचवाल?
४२. संगणक प्रशिक्षण दिले जाते का? होय / नाही
४३. मुलींसाठी व्यवसाय मार्गदर्शन कोणकोणत्या पध्दतीने केले जाते?
४४. मुलींच्या शिक्षणातील आपल्या दृष्टीने कोणत्या समस्या आहेत?
४५. त्या समस्या सोडविण्यासाठी आपण कोणते उपाय सुचवाल?

परिशिष्ट तिसरे

कनिष्ठ महाविद्यालयातील प्रतिसादक प्राचार्यांची नावाची यादी

अ.क्र.	प्राचार्यांचे नाव
१	श्री. कारभारी पांडुरंग मुंढे
२	श्री. प्रकाशसिंग भिमसिंग मरोड
३	सौ. सुमन शिवानंद चंद्रशेखर
४	श्री. सिध्देश्वर महादेव मुळे
५	श्री. विजयकुमार रघुनाथ बंडेवार
६	श्री. सहदेव भानुदास भड
७	श्री. शशिकांत लक्ष्मणराव नारकर
८	श्री. भागवत रघुनाथ आडसुळ
९	श्री. विनायक आदिनाथ डोईफोडे
१०	श्री. चंद्रकांत एस. मोरे
११	श्री. बी. बी. एकशिंगे
१२	श्री. बी. एन. चव्हाण
१३	श्री. एस.सी. धुत्तरगाव
१४	श्री. अशोक ए. मोरे
१५	श्री. एस. एस. तिरजादे

प्राध्यापकांसाठी प्रश्नावली

- कॉलेजचे नाव :-
- प्राध्यापकांचे नाव :-
- शैक्षणिक पात्रता :-
- अध्यापनाचा अनुभव :-
१. आपल्या महाविद्यालयामध्ये मुलींची संख्या मुलांच्या तुलनेत होय / नाही समाधानकारक आहे का?
  २. विद्यार्थिनींना येणाऱ्या शैक्षणिक व सामाजिक समस्या कोणत्या?
  ३. त्या समस्या आपण प्राध्यापक या नात्याने कशा सोडविता?
  ४. आपल्या दृष्टीने त्या समस्यांची कारणे कोणती आहेत?
  ५. मुलींना शिक्षणाविषयी पालकांचा दृष्टीकोन कसा आहे?
    - १) मुलींनी मुलांच्या बरोबर शिकावे असे वाटते ( )
    - २) मुलींनी जेमतेम शिक्षण घ्यावे असे वाटते ( )
    - ३) मुली हे परक्याचे धन आहे शिकूवून काय उपयोग ( )
    - ४) इतर ( )
  ६. सहशिक्षण असावे असे वाटते का? होय / नाही
  ७. सहशिक्षणाचे आपल्या दृष्टीने कोणते फायदे आहेत?
  ८. सहशिक्षणाचे आपल्या दृष्टीने वाटणारे तोंटे कोणते?

९. मुलींच्या शिक्षणाला प्रोत्साहन देण्यासाठी महाविद्यालयाला काय करता येईल ?
- १) मुलींच्या भावी आयुष्याला उपयोगी पडतील असे ( )
अभ्यासक्रम ठेवणे
  - २) मुलींना वेगळी अभ्यासिका उपलब्ध करून देणे ( )
  - ३) त्यांच्यासाठी सल्ला व मार्गदर्शनासाठी स्त्री शिक्षिकेची ( )
नेमणूक करणे
  - ४) त्यांच्या कलागुणांना वाव मिळेल असे कार्यक्रम आखणे. ( )
  - ५) त्यांच्या वैयक्तिक समस्या लक्षात घेऊन त्या सोडविणे ( )
  - ६) इतर ( )
१०. मुलींसाठी कोणते व्यावसायिक अभ्यासक्रम चालविले जावेत ?
११. मुलींना त्यांच्या विकासाच्या दृष्टीने मार्गदर्शन मिळण्यासाठी कोणते प्रयत्न केले जातात ?
- १) व्याख्याने आयोजित करणे.
  - २) तज्ञ मार्गदर्शकांच्या भेटी घडवून आणणे.
  - ३) प्रसिद्ध स्त्री व्यक्तिमत्त्वाचे आदर्श घ्याचे यासाठी त्यांना बोलाविणे.
१२. आपल्या दृष्टीने मार्गदर्शनपर व्याख्याने व भेटी यांचे फायदे कोणते ?
१३. मुलींनी आपल्या शैक्षणिक क्षेत्र निवडीसाठी जागरूक रहावे यासाठी आपण कोणते उपया सुचवाल ?
१४. मुलींचा शैक्षणिक व सामाजिक दर्जा उंचाविण्यासाठी शासनाने कोणते प्रयत्न करावे असे वाटते ?

परिशिष्ट पाचवे
प्राध्यापकांच्या नावाची यादी

अ.क्र.	प्राध्यापकांचे नाव
१	श्री. गडसिंग महारुद्र जनार्दन
२	श्रीमती. पाटील आशा जगदेवराव
३	श्री. कोरशेट्टी बसवराज शरणप्पा
४	श्री. गाढवे दादाराव रामचंद्र
५	श्री. सोमवंशी इंद्रजीत नामदेव
६	श्री. पायघन उमाकांत मच्छेंद्र
७	श्री. वाघमारे भास्कर प्रभाकर
८	श्री. चौधरी विजयकुमार भागवत
९	श्री. जाधव सुधाकर गजेंद्र
१०	कु. तवले सविता भिमराव
११	श्री. हिप्परकर एन.के.
१२	कु. भराळ रत्नमाला इंद्रजीत
१३	सौ. शेटे शालिनी मधुकर
१४	श्री. गोदापूरे एम. ए.
१५	श्री. कानकुडती एम. पी.
१६	श्री. पाटील अंबादास हरिश्चंद्र
१७	श्री. पवार सी. एल.
१८	सौ. पाटील पी. ए.

परिशिष्ट सहावे

मुलाखत सुची

संशोधक :- कु. दिपांजली सुरेश माने, एम.एस्सी., एम.एड.
 संशोधन विषय :- " उच्च माध्यमिक स्तरावरील मुलींचे शिक्षण - एक
 चिकीत्सक अभ्यास "

विद्यार्थिनीचे नाव

इयत्ता

१. महाविद्यालयातील वातावरण कसे आहे?
२. मुलींच्या शिक्षणासाठी महाविद्यालयात कांही सवलीत दिल्या जातात का?
३. मुलींच्या विकासासाठी कांही खास प्रयत्न केले जातात ते कोणते?
४. महाविद्यालयात मुली व मुले यांचे सहसंबंध मैत्रीपूर्ण आहे की कलुषीत?
५. महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांकडून कुठल्याही प्रकारचा त्रास होतो का?
 होय / नाही
६. महाविद्यालयातील प्राध्यापकांकडून कुठल्याही प्रकारचा त्रास होतो का?
 होय / नाही
७. आपल्याला त्रास होत असल्यास त्या विरुद्ध कोणते उपाय केले जातात?
८. आपल्या शिक्षणात किंवा महाविद्यालयाच्या संदर्भात येणाऱ्या समस्या कोणत्या आहेत?

९. तुमच्या मैत्रीणींना अशा कांही समस्या आहेत का ज्या समस्या फक्त ती तुम्हालाच सांगू शकते?
१०. त्यावर आपण कोणते उपाय योजावेत.
११. तुमच्यापैकी कुणाही विद्यार्थिनीला एकतर्फी प्रेमप्रकरण वगैरे अशा समस्या येतात का?
१२. आल्यास कोणते उपाय योजावेत.
१३. आपल्या शिक्षणाविषयी आई वडिलांचा दृष्टीकोन कसा आहे?
१४. आपल्या शिक्षणाविषयी नातेवाईकांचा दृष्टीकोन कसा आहे?
१५. आपल्या मते शिक्षण महत्त्वाचे की लग्न महत्त्वाचे आहे.
१६. आपले नातेवाईक मुलांइतकेच मुलींच्या शिक्षणास महत्त्व देतात का?
१७. देत असल्यास कोणते असावे?
१८. देत नसल्यास कारण असावे?

परिशिष्ट सातवे
मुलाखत घेतलेल्या मुलींची नावे

अ.क्र.	मुलीचे नाव
१	कु. मोहिनी दिलीप साखरे
२	कु. वैजयंती गंगाधर तांगडे
३	कु. कल्याणी शिवराम मोरे
४	कु. मृणाल शिवाजी पाटील
५	कु. अस्मिता मधुकर देशपांडे
६	कु. प्राची शांतीलाल श्रीश्रीमाळ
७	कु. चंदाराणी सदाशीव अडसूळ
८	कु. मनिषा सुभाष मुंदे
९	कु. दिक्षा भिमराव कदम
१०	कु. सुषमा सुरजमल तातेड
११	कु. स्नेहल अशोक गादीया
१२	कु. अर्चना भगवानदास पल्लोड
१३	कु. सायली राजन कोठारी
१४	कु. प्राजक्ता शांतीलाल श्रीश्रीमाळ
१५	कु. माधुरी नागनाथ पावले
१६	कु. संगीता ज्ञानोबा मुंदे
१७	कु. स्वाती अजीत लोंढे
१८	कु. संगीता अरुण माने
१९	कु. वर्षा तुकाराम चव्हाण

अ.क्र.	मुलीचे नाव
२०	कु. विद्या भागवत मोरे
२१	कु. अंजली अनंत मोहिते
२२	कु. शुभांगी सुरेश देशपांडे
२३	कु. स्वाती उत्तम मते
२४	कु. सारीका बाजीराव शेटे
२५	कु. दिपाली रामेश्वर पाडुळे
२६	कु. वर्षा प्रकाश नीगलकर
२७	कु. सुनिता नचिकेत करळे
२८	कु शितल राघवेंद्र देशपांडे
२९	कु. दिपाली दत्तात्रय क्षिरसागर
३०	कु. रोहिणी गोकुळदास कुरमुडे
३१	कु. सारिका रत्नाकर कटके
३२	कु. पुनम मन्मथ साखरे
३३	कु. आसिया हुसेन बागवान
३४	कु. यास्मिन मुसा शेख
३५	कु. हिना अब्दुल परवेज
३६	कु. नागिन निवृत्ती चापले
३७	वंदना येडप्पा राऊत
३८	कु. सुषमा वसंतराव पाटील
३९	कु शुभांगी भगवान खाडे
४०	कु. दिप्ती प्रकाश पाटील